

# Handleiding Roland TR-808 sequencer

Omdat er eigenlijk geen Nederlandstalige beschrijving te vinden was, heb ik voor mezelf een opzetje gemaakt hoe de (sequencer van de) TR-808 nu precies werkt. Dit, omdat er een aantal verwarrende elementen inzitten. Die opzet heb ik aangepast voor een breder publiek, zodat iedere bezitter er zijn voordeel mee kan doen.

Na het lezen van deze handleiding zou iedere functie en term voor wat betreft het sequencer-gedeelte duidelijk moeten zijn. Het synthesizer-gedeelte van de TR-808 heb ik vooralsnog buiten beschouwing gelaten. Dat gedeelte lijkt me wel duidelijk. Misschien dat er later nog een aanvulling komt.

Mocht je fouten vinden of aanvullingen hebben email ze dan naar mij, zodat ik een verbeterde versie kan maken: [scd@synthmusic.info](mailto:scd@synthmusic.info)

## TERMINOLOGIE

**Basic Rhythm:** dit is de Roland-term voor een pattern. Ik gebruik in deze handleiding steeds het woord pattern. Een pattern kan maximaal uit 32 stappen bestaan. Tot en met 16 stappen heb je voldoende aan het gebruik van de *1st part*. Voor meer dan 16 stappen heb je de *2nd part* van een pattern ook nodig.

**Parts:** Ieder pattern op de TR-808 bestaat altijd uit 1 of 2 parts. De *1st part* (maximaal 16 stappen) en eventueel de *2nd part* (maximaal 16 stappen).

Je kunt er voor kiezen alleen de *1st part* te programmeren en af te laten spelen, terwijl *2nd part* dan genegeerd wordt.

Hier treedt veel verwarring op. Je kunt alleen bij het *wissen* van een pattern kiezen of je alléén de *1st part* wil gebruiken of de *1st part* én *2nd part*. In dat laatste geval is er geen weg meer terug naar het gebruik van alleen de *1st part* anders dan je pattern opnieuw te *wissen*. Later meer hierover.

**Step:** dit is de Roland-term voor een stap. Een *step*-schakelaar triggert een geluid of een rust op de TR-808. De *step*-schakelaar worden bovendien gebruikt voor het kiezen van af te spelen patterns en *intro/fill ins*.

**Rhythm track:** dit is de Roland-term voor een song. Ik gebruik in deze handleiding steeds het woord song. Een song is een aaneenschakeling van patterns. Je kunt één of meerdere songs programmeren op de TR-808. Voor de maximaal 12 te programmeren songs heb je maximaal 768 programmeerbare stappen tot je beschikking, min of meer vrijelijk te verdelen over één of meer songs.

**Intro/fill in:** Dit zijn speciale patterns die je kunt gebruiken als *intro* of als *fill-in* in je sequence. Eigenlijk zijn ze exact hetzelfde als een gewoon pattern, maar ze spelen na een trigger (handmatig of automatisch) slechts één keer. Daarna springt de sequencer weer naar het geselecteerde pattern.

**Track:** Dit is de term voor ieder spoor van een pattern. Ieder pattern heeft elf sporen met een vast geluid toegewezen aan ieder spoor. Een twaalfde spoor wordt gebruikt voor het programmeren van accenten.

**Pre-scale:** Met deze functie bepaal je het aantal stappen in een kwartnoot. Met de 4-standen-schakelaar kies je hoeveel stappen er in een kwartnoot zitten. Het zijn er 3 (stand 1), 4 (stand 3), 6 (stand 2) of 8 (stand 4).

## DE LAY-OUT VAN DE TR-808

Links bovenin vinden we de *mode selector*. Met deze 6-standen schakelaar kies je de verschillende modes van het apparaat. Deze worden verderop uitgebreid beschreven.

Rechts daarnaast de *instrument select/track select*

knop. Deze 12-standen schakelaar gebruik je om de 12 verschillende sporen van een pattern te kiezen. Aan ieder spoor hangt een vast geluid en één spoor wordt gebruikt om accenten mee te programmeren.

Een tweede functie van de *instrument select* knop is het kiezen van het songnummer. Ook hiervan kun je er 12 kiezen.

Linksonder de *mode selector* knop zit een klein rood knopje, de *clear button*: deze wordt gebruikt voor het wissen van patterns, het programmeren van de pre-scale en het vaststellen van het aantal stappen dat een part afspeelt.

Onder de *instrument select* knop zit een schakelaar *measures auto fill in*. Deze wordt gebruikt om te bepalen na hoeveel maten de gekozen *fill in* wordt afgespeeld.

De *tempo* en *fine* knoppen zijn er om het tempo van de sequencer van de TR-808 mee te bepalen.

Daaronder links vinden we de *variation A/B* schakelaar.

Bij het afspelen van patterns kies je patterns met de *step*-schakelaars. Maar aan iedere *step*-schakelaar hangen eigenlijk **twee** patterns. Onder *step*-schakelaar 1 zitten dus pattern 1A en 1B verstopt, onder *step*-schakelaar 2 pattern 2A of 2B etc.

Met de *variation A/B* schakelaar kies je uit één van de drie mogelijkheden:

A. Bij deze keuze wordt alleen pattern A van de gekozen stap (1-12) afgespeeld.

A/B. Bij deze keuze worden patterns A en B van de gekozen stap (1-12) afwisselend afgespeeld.

B. Bij deze keuze wordt alleen pattern B van de gekozen stap (1-12) afgespeeld.

Helaas wordt de stand van de *variation A/B* schakelaar niet onthouden bij het programmeren van songs.

Daarnaast vinden we de 4-standen *pre-scale* schakelaar. Deze bepaald hoeveel stappen er in een kwartnoot gaan. Er zijn 4 mogelijkheden:

Stand 1. Er gaan 3 stappen in een kwartnoot. Met 12 stappen totaal creëer je bijvoorbeeld een 3-

kwarts maat met 3 stappen per kwart noot.

Stand 2. Er gaan 6 stappen in een kwartnoot. Met 24 stappen totaal creëer je dan een 6/4 maat.

Stand 3. De meest gebruikte denk ik: 4 stappen per kwartnoot. Met 16 stappen heb je dan een vierkwartsmaat.

Stand 4. Hiermee gaan er 8 stappen in een kwartnoot.

Het mag misschien al duidelijk zijn dat voor stand 2 en stand 4 je aan 16 stappen in je pattern niet genoeg hebt om een hele maat te maken. Bij die standen van de *pre-scale* schakelaar heb je dus de *2nd part* van een pattern nodig.

Links onderin vinden we de *start/stop* knop. Duidelijk natuurlijk. Van belang is toch te melden dat het beslist uitmaakt bij sommige handelingen op de TR-808 of de sequencer speelt of stilstaat. Je gebruikt hem dus niet alleen voor het starten en stoppen van je beats, maar ook bij het programmeren van bepaalde zaken.

De 16 *step*-schakelaars. Deze gebruik je om patterns te kiezen (12 stuks), om *intro/fill ins* te kiezen (4 stuks), om geluiden per stap te programmeren op een gekozen spoor, om het aantal stappen per pattern te programmeren, om accenten mee te programmeren en ook om songs mee te programmeren.

De *tap*-knop (helemaal rechts onderin). Deze gebruik je bij het afspelen om bijvoorbeeld een *intro* te kiezen die als eerste start of om *fill ins* in te voegen tijdens het spelen van een sequence.

## DE 6 VERSCHILLENDE MODES VAN DE TR-808

Dan nu een beschrijving van de verschillende modes. De mode waarin de TR-808 zich bevindt wordt bepaald door de *mode selector* schakelaar.

### **Stand 1: Pattern clear**

In deze stand kun je een pattern of *intro/fill in* in wissen. Afhankelijk van de stand van de *basic variation* schakelaar bepaal je of je pattern *variation A*, pattern *variation A én B* of alleen pattern *variation B* wist.

Functie: wissen van pattern of *intro/fill in*. Hoe?

Zorg dat de sequencer niet loopt!

Zet de *basic variation* schakelaar in de gewenste stand: pattern A, pattern A/B of pattern B.

Zet de *mode* schakelaar op *pattern clear*.

Kies een pattern met een van de *step*-schakelaars (1-12) of *intro/fill in* (13-16)

Druk de *clear* knop in.

### **Stand 2: 1st part**

In deze stand kun je ten eerste het aantal stappen bepalen die de sequencer moet afspelen.

**BELANGRIJK:** Bij het wissen van een pattern kies de TR-808 automatisch stap 16 van de *1st part* als laatste stap. De *2nd part* doet vooralsnog niet mee in het verhaal.

Ten tweede bepaal je de maatsoort van de *1st part*.

Functie: het instellen van de pre-scale en het aantal stappen van de *1st part*. Hoe?

Zorg dat de sequencer wél loopt!

De *variation* schakelaar heeft bij deze actie géén invloed!

Zowel het instellen van de pre-scale en het instellen van de laatste stap van het pattern is altijd gelijk bij de A en B variant van het pattern.

Zet de *mode* schakelaar op *1st part*

Kies met de *pre-scale* schakelaar de gewenste hoeveelheid stappen per kwartnoot.

Met stand 1 en 3 kun je een volledige driekwarts of vierkwarts maat maken. Bij stand 2 en 4 heb je ook *2nd part* nodig voor zo'n volledige maat.

Door het indrukken van de *clear* knop stel je de pre-scale vast. Hou de *clear* knop ingedrukt en kies eventueel een andere stap van de 16 stappen om te lengte van het pattern te bepalen (als je niks doet is stap 16 automatisch de laatste stap)

Nogmaals, met deze actie stel je de pre-scale en de laatste stap van het pattern in voor de A en B variatie van het pattern.

Functie: programmeren van geluiden in de *1st part* van je pattern. Hoe?

De sequencer mag lopen of stilstaan

Zet de *variation* schakelaar in de gewenste stand: pattern A, pattern A+B of pattern B.

Zet de *mode* schakelaar op *1st part*

Kies met de *instrument select* schakelaar de klank die je wil programmeren.

Door het indrukken van je gewenste *step*-schakelaars gaat het bijbehorende ledje branden en is in die stap je klank geprogrammeerd. Nog een keer de *step*-schakelaar indrukken en de geprogrammeerde stap is weer weg (ledje brandt niet meer).

Het programmeren van een accent gaat op dezelfde manier. Enige bijkomstigheid is dat het accent van toepassing is op ieder geprogrammeerd geluid in de desbetreffende stap.

Je kunt ook 'live' programmeren met het gebruik van de *tap*-toets. Start de sequence en druk op de *tap*-toets op de momenten dat je het gekozen geluid wil programmeren.

Let erop dat wanneer de *variation* schakelaar op A+B staat en je de sequencer laat lopen tijdens het programmeren van geluiden, je in feite twee patterns tegelijk aan het programmeren bent. De ledjes onder de *variation* schakelaar geven aan in welk pattern je bezig bent, A of B.

### **Stand 3: 2nd part**

Deze stand heb je nodig als je bij de pre-scale stand 2 of 4 kiest én een volledige driekwarts of vierkwartsmaat wil maken met respectievelijk 6 en 8 stappen per kwartnoot (of iedere andere maatsoort die meer dan 16 stappen vergt). Als je die hogere resolutie per kwartnoot niet nodig hebt kun je volstaan met part 1 en een prescale stand van 1 of 2.

Let op: zodra je de *2nd part* gaat betrekken in je pattern kun je er niet meer vanaf, tenzij je het pattern geheel wist middels de *clear* pattern procedure!

Functie: het instellen van de laatste stap van de *2nd part* Hoe?

Goed, stel we willen een resolutie van 6 stappen

per kwartnoot en een driekwartsmaat instellen. Dat betekent dat we in totaal 3 keer 6 = 18 stappen nodig hebben in ons pattern. Dat redden we niet met het gebruik van alleen de *1st part* (16 stappen) en dus moeten we de *2nd part* erbij pakken om de laatste 2 stappen toe te voegen.

Zorg dat de *1st part* gewist is en dat je de pre-scale hebt geprogrammeerd.

Zorg dat de sequencer loopt

Kies de *2nd part*

Vervolgens drukken we de clear knop in en drukken, terwijl clear ingedrukt blijft, op stap 2. Je hebt nu een 18-stappen pattern voorbereid.

Vanaf nu zal de sequencer eerst part 1 afspelen (het ledje van de *1st part* brand) en vervolgens *2nd part* (het ledje van de *2nd part* brandt eventjes: het zijn ook maar twee stappen die doorlopen worden in de *2nd part*), en vervolgens gaat de *1st part* weer lopen enz.

Functie: het programmeren van geluiden in de *2nd part*. Hoe?

Dit werkt precies hetzelfde als bij de *1st part*. Enige verschil is dat de mode schakelaar op de *2nd part* dient te staan. Als je de sequencer laat lopen tijdens het programmeren van geluiden zal de flow van brandende ledjes steeds alleen maar te zien zijn voor de part die je gekozen hebt met de *mode* schakelaar.

Samenvattend:

Onder iedere *step*-schakelaar zitten twee patterns verborgen: de A en B variant

Ieder pattern kan uit 1 of 2 parts bestaan

Het instellen van de pre-scale geldt altijd voor de A- en B-variant van de patterns en ook voor de *1st part* en *2nd part* van die twee varianten.

Het aantal stappen dat je instelt voor een A-variant pattern geldt dan ook voor de B-variant.

Het aantal stappen dat je instelt voor de *1st part* van een pattern mag WEL afwijken van het aantal stappen dat je instelt voor de *2nd part* van een pattern.

#### **Stand 4: Manual play**

Dit is de play mode van de TR-808. In deze stand

kun je alleen de geprogrammeerde patterns afspelen en wisselen, en *intros* en *fill ins* toevoegen (handmatig en automatisch)

In *manual play*-mode branden er altijd twee ledjes op de 16 *step*-schakelaars. Eentje in de range van 1-12. Die geeft aan welke pattern er wordt gespeeld.

En eentje in de *intro/fill ins* range (13-16). Die geeft aan welke van *intro/fill ins* er handmatig kan worden tussengevoegd, danwel via de *measures auto fill in*-schakelaar geprogrammeerd zijn.

Als de sequencer niet loopt knippert het ledje van de pattern die als eerste zal gaan spelen. Druk een keer op de tap schakelaar om als eerste een *intro/fill in* te laten starten.

In *manual play*-mode is alles redelijk recht toe recht aan: Zodra je op start drukt gaat de gekozen pattern spelen. Als de *measures auto fill in* schakelaar op *manual* staat, kun je met *step*-schakelaar 13-16 een *intro* of *fill in* invoegen. Die gaat spelen zodra de lopende pattern klaar is. Na het spelen van die *intro/fill in* springt de sequencer weer terug naar de normale pattern (1-12). Als de *measures auto fill in* schakelaar op 2, 4, 6 of 8 staat, wordt automatisch na het 1e, 3e, 5e of 7e patterns een *intro/fill in* ingevoegd.

De A- en B-varianten van die *intro/fill ins* werken hetzelfde als met normale patterns, behalve dan dat er geen A+B stand is. Het is dus óf A óf B.

Nog een weetje: als je tijdens het spelen van een pattern op de eerste stap van die pattern al de volgende pattern kies, zal de TR-808 niet eerst de hele sequence afspelen maar op de **tweede** stap al overgaan naar de gekozen pattern.

Als je start met een *intro*, dan telt die niet mee bij het gebruik van de auto fill in functie. Als je een fill in invoegt tijdens het gebruik van de auto fill in functie, dan telt ie WEL mee.

#### **Stand 5: Play**

In deze stand worden voorgeprogrammeerde songs afgespeeld. Je hebt er maximaal 12, te kiezen met de *rhythm track* schakelaar.

De songs worden in een loop afgespeeld. Als je tijdens het spelen van bijvoorbeeld song 1 de *rhythm track* schakelaar op 3 zet, springt aan het einde van de song de TR-808 automatisch over op het afspelen van song 3.

Als je een pattern- of *intro/fill in* met een *step*-schakelaar (13-16) kiest tijdens het afspelen van een song, zal de TR-808 dat gekozen pattern of *intro/fill in* afspelen **in plaats** van het pattern dat zou volgen na het einde van de lopende pattern.

### Stand 6: Compose

In deze stand programmeer je songs. Iedere song kan uit maximaal 64 stappen bestaan. Een stap beschrijft welk pattern afgespeeld wordt.

Je kies een songnummer met de *rhythm track*-schakelaar.

Je wist hem door de *clear*-knop in te drukken.

Vervolgens kies je het eerste pattern dat je in de song wil hebben, je drukt op start en vervolgens voegt de TR-808 iedere ronde van de sequencer het gekozen pattern toe. Laat je het eerste pattern vier keer lopen, dan bestaat je song op dat moment dus uit 4 keer dat pattern.

Kies je tijdens het lopen van een pattern een ander pattern, dan zal die na afloop van het lopende pattern als volgende stap worden toegevoegd aan de song. Vrij simpel allemaal. Zodra je de sequencer stopt is het pattern waarin je op dat moment bent de laatste pattern van de song en ligt het aantal stappen van de song dus ook vast.

Wanneer je in een song aan de 64 stappen bent toegekomen zal de TR-808 automatisch overschakelen naar de volgende song om stap 65 in zijn geheugen te kunnen zetten.

Stel je hebt een song die 68 stappen nodig heeft voor 68 patterns.

Je maakt dan song 1 én 2 leeg, en programmeert de 68 stappen. De laatste 4 stappen staan dus 'in' song 2.

Als je nu song 1 afspeelt zal die na 64 patterns automatisch overgaan naar song 2 om daar de 4 laatste patterns af te spelen. Aan het einde daarvan sprint ie weer terug naar song 1. Song 1 en 2 vormen als het ware 1 song.

Als je een song programmeert met precies 64 stappen, zal de TR-808 in die song blijven, ook al staat er geprogrammeerde data in de volgende song. De verbinding van songs vindt dus alleen plaats als je daadwerkelijk over de 64 patterns heen programmeert (of over de 128, of over de 192 etc.)

Een song kan maximaal  $64 \times 12 = 768$  patterns geprogrammeerd hebben.

Als je niet wilt dat een song *looped* maar stopt aan het einde van de laatst afgespeelde pattern, dien je een aantal lege patterns te programmeren zodat je de tijd hebt de sequencer te stoppen (dat stoppen gebeurt dus niet automatisch).

Het editen van een song is zéér beperkt. Je kunt een pattern in een song achteraf nog vervangen door een ander, maar de totale lengte van een geprogrammeerde song kun je niet wijzigen.

Het wijzigen van een pattern in een song gaat als volgt:

Kies de song waarin je wilt wijzigen en zet de *mode*-schakelaar op *Compose*.

Laat de song lopen en kies de nieuwe pattern op het moment dat het pattern voor de te vervangen pattern loopt. Bij de overgang naar de te vervangen pattern wordt de gekozen pattern ervoor in de plaats gezet. Stop dan de sequencer. Als je hem door laat lopen overschrijf je automatisch de volgende stappen met dat nieuwe pattern.

Schrijf je stappen dus op vantevoren en tel goed mee als je de stappen aan het programmeren bent.

### Conclusie

De TR-808 is in principe een redelijk eenvoudige drumcomputer. Evenwel maken de A en B variaties (patterns) en de *1st* en *2nd parts* (de *2nd part* verhoogd van een pattern dus de *step*-resolutie) van een pattern het een beetje ondoorzichtig. Hopelijk raak je met bovenstaande handleiding goed op weg.

